

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben háchoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Boris herczeg.

Amióta Ferdinánd fejedelem hazatért körútjából: forrong az egész Bulgária, — s egész tegnap délig, mikor Sztoilov miniszterelnök a szobranje ülésén felolvasta az áttérést kihirdető fejedelmi proklamációt, — mindenki kíváncsian várta, vajon volt-e eredménye a fejedelem körútjának?

A legutóbbi török-orosz háboru óta Bulgária két tűz közé jutott: Törökország is, meg az orosz birodalom is jogot formált ahhoz, hogy ezen a felszabadult földdarabon befolyását biztosítsa. Szinte hihetetlen erőfeszítéseket követett el az orosz diplomacia, hogy a közhangulatot a maga részére megnyerje, — s a hosszú éveken át rengeteg pénzzel s még több fenyegetéssel folytatott akciónak az eredménye csak most mutatkozik a maga teljességében, — az egész Bulgária egyértelműleg az orosz diplomácia követelése mellett foglalt állást, — a fejedelemmel szemben. Így Ferdinánd is megtette az első lépést a bukás felé.

Oroszország a leghatározottabb formában követelte a trónörökös áttérését, — s csak ezután adott a russzofil bolgár nép azon óhajának kifejezést, hogy a trónörökös a nemzeti vallás követője legyen. Mesterségesen fokozták a nép érzékenységét, mert néhány évvel ezelőtt, mikor

Ferdinánd új alkotmányt adott nemzetének, s Sztambulov előterjesztette, hogy a fejedelem csupán csak gyermekeit kívánja a katolikus vallásban neveltetni, későbbi utódait azonban nem, — akkor Bulgária ép úgy ujongott a meglepődéstől, mint most, amikor az uralkodásért élő-haló fejedelem enged az orosz diplomacia s a nép pressziójának.

Ferdinánd fejedelem magatartása ebben az egész Bulgáriára elsőrendű fontosságú kérdésben éppen nem férfias.

Elyándorolt Párisba, hogy rokonainak a közbenjárásával a pápa elé kerülhessen. S mikor XIII. Leó pápa kijelentette, hogy nem adhatja beleegyezését a trónörökös áttérésébe, — Ferdinánd fejedelem hazasiét, s proklamációjában panaszkodik a pápa ellen, akitől ő »bölcs belátást várt, de nem talált,« — s aztán igen előkelően kijelenti, hogy nem sokat törődik Oroszországon kívül senkivel, — hogy előzőleg elment Bécsbe, Párisba és Rómába, — ez egyszerű udvariassági tény volt csupán.

S most már magára és Oroszország támogatására hagyatva még büszkélkedik is, hogy »mindent elkövetett és teljes erejéből küzdött ama nehézségek leküzdése végett, amelyek a trónörökösnek a nemzeti egyház keblébe való áttérése elé gördültek.«

Hogy csakugyan gördültek nehézségek

az áttérés elé, az természetes dolog, — de azt senki sem tudja, hogy mivel küzdötte le ezeket a nehézségeket a büszkélkedő fejedelem? Mit tett ő? Elment engedélyt kérni az áttéréshez, miután nem kapott, — a házasságkötés előtt tett határozott ígértét figyelmen kívül hagyva önkényüleg elrendelte a trónörökösnek az orthodox egyház szerint leendő megkezesztetését, — azaz kijelentette, hogy ezután csakis a saját felelősségére s a Bulgáriát mindenkor támogató hatalmak akarata ellenére fogja intézni Bulgária sorsát. Pedig a fejedelem aligha fog czélni. Az orosz diplomacia tulságosan közvetlenül lépett föl, s egyszerűen kötelességévé tette a fejedelemnek a trónörökös áttérését, a nélkül, hogy csak a legcsekélyebb koncessziót is kilátásba helyezte volna. Ferdinánd fejedelem úgy tett, mint a merész játékos, akinek a merész ellenfele ismeretlen tétet ajánl: beleugrott a játékba, pedig minden jel arra mutatott, hogy csak veszíthet és semmit nem nyerhet. A nehézkes orosz diplomacia már nem egyszer csodadolgokat produkált; hogy az akarat és megfontolás nélküli s fölöttébb hiú Ferdinánddal szemben mint fog eljárni, — az még a jövő titka. De már is több a valószínűség, hogy ebben a kérdésben a pétervári diplomacia sokkal inkább az orosz birodalom, mint Bulgária érdekeit tartotta szem előtt.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A cousineom novellája.

Volt nekem egy cousineom az az pardon! most is meg van, de már csinos menyecske és kismamája egy iczipiczi lármás polgárnak. Pedig a cousineok csak addig érdekesek, még férjhez nem mennek, levén minden cousine legjobb modell egy unokabátya szerelmi szárny próbatérsaihoz.

De hát kik is tulajdonképpen azok a cousineok? Azok a pajkos, kedves néha egy kicsit ábrándos, többnyire szép, legeslegtöbbnyire csinos valakik, akiket a francia grammatika csak egy o betűvel különböztet meg az előttem éppen semmi érdeklél nem bíró cousin-októl; kikkel szemben meg van engedve majdnem annyi bizalmaskodás, mint a testvérekkel szemben s kikkel szemben ez a bizalmaskodás sokkal jobban esik.

Azt hiszem mindenki szereti egy kicsit a cousine-jait néha plátói sokszor való szerelemmel, oh mert ők érdemesek is erre, legalább normális körülmények között.

Mondom normális körülmények között, — mert vannak ám eltérések is, sajnos vannak! a többek között egyik barátom cousine-ja tíz évvel idősebb mint ő, az ilyen cousine-ok cousin-jai a legszerencsétlenebbek cousin-ok.

Nem akarom önöknek emlékeikbe felidézni a cousine és cousin szerelmek ideális jeleneit, hisz' jól tudom, hogy ugy is eszükbe jut,

oh nem! Mi már tul estünk az elsőn, tul az első versen, első nachtmuzikon; csak annyit jegyzek meg virágakadásunk idejéből, hogy akkor kétszer veszünk össze naponként, azóta talán nem is veszünk össze mindennap?

Történt egyszer, hogy egy szép napon az az eszméje támadt egy lipesei élelmes németnek, hogy minden újságokban hirdesse az ő magától fotográfoló fotograf masinát, melyekhez nem kell egyéb csak hatvan márká s egy kis ügyesség s az ember Daguerre utódává van avatva.

Az én — minden művészetért lelkesülő — egyéniségem amateur vágyai olthatatlan lángra lobbantak Goldschmiedt & Co. urak reklám üzeneteitől s mi lón a vége? hogy egy napon ezen szavakkal állítottam be Piroska cousineomhoz:

»Nézzen végig rajtam!«

»Nos?« — válaszolt mint egy bájos kérdőjel.

»Avagy nem látja homlokomon Daguerre csókját?«

»Nem én!«

»Tudja meg tehát, hogy én mátol fogva amateur fényképező vagyok!«

»Igazán s hol van az . . . izé . . . a micsoda a . . .?« — s ezzel kutatni kezdte zsebemet, kifordította a kalapom bélését, még a számat is kinyitatta velem (bizonyosan hallott valamit a botban, kalapban, zsebben s tudja Isten még hol nem hordozható apparatusokról.)

»De mit keres maga tulajdonképpen?« — kérdeztem.

»Hát a gépet!«

»Jaj hisz' az otthon van, nagy darab az lelkem!«

»Aztán lehet vele fényképezni?«

»Arra használják!«

»Miért nem hozta el, szerencsétlen?«

Azután elővette Piroska az én összes szép czimeimet; kedves, aranyos, édes! s mi lett a következménye amateur dicsekvéseimnek? nem más, mint hogy még az nap a ház összes élő és nem élő, szelid és nem szelid állatai fotograf masinám »legélesebben rajzoló antiplanot« (miként Goldschmied & Co. urak nevezik) leneséje elé került.

Atelieremnek Piroska állandó műértő vendége volt s mindig került valami újabb felvételre érdemes dolog.

Valamelyik napon egy komondor kölyköt kapott ajándékba, nosza hozta is a »Dódit!« (ez volt a becsületes neve), hogy gyakoroljam rajta művészetemet. Amint megláttam a keservesen czzammogó kutyaúrfit, azonnal tisztában voltam azzal, hogy legalább tizenkét féle positurában kell megörökíteni.

Mindegy volt; meg kellett tennem, mert Piroska volt a ki beszédes, s bizonyára Dódi, a ki hallgatag elismeréssel adózott művészetemnek.

Megkezdődött tehát a »felvétel«. Dódit felinstáltuk egy székre, melyet előbb fehér lepedővel leterítettünk, hogy ő Dodisága fekete bundája annál intenzívebben láttassék majdan.

Egy orosz félhivatalos ujság a Novoje Vremja kilátásba helyezi ugyan, hogy Ferdinánd számíthat Oroszország elismerésére — ha jól viseli magát, — de ez nagyon kétes értékű vigasztalás akkor, amidőn Ferdinándnak még az a törekvése sem sikerült, hogy az orosz czárt nyerje meg keresztapának Boris herczeg áttéréséhez.

A Pulszky-affér.

Az oly nagy megbotránykozást keltő Pulszky-afférnek igen heves folytatása lesz a parlamentben a közoktatásügyi budget tárgyalása alatt az ellenzék minden árnyalata felfogszólalni, s heves támadásokat fog intézni a kormány ellen, mert Pulszky Károlylyal szemben olyan csodálatos könnyelműséget tanusított. Különösen kellemetlen lesz ez a támadás Wlassics miniszterre nézve, — mert a Pulszky által elpredált százezrek csak az 1896-iki költségvetésben szerepelnek, s így a szét szórt óriási pénzüsszeget még csak ezután kell meg szavaznia a képviselőháznak. A megszavazandó tétel 572.436 frt, s ennek a rengeteg pénzüsszegnek a fedezéséül a budgeta regale kártalanítási kötvények eladásából származó bevételt tünteti fel. Igen ám, csak hogy ez korántsem bevétel, hanem az állami javak engedély nélküli elpredálása, mert köztudomásu, hogy a regale-kártalanítási törvény értelmében a regale-kötvények eladásából befolyó összeg első sorban a nem nyereszkesre dolgozó intézeteknek, a mezőgazdasági szövetkezeteknek támogatására fordítandó. A közoktatásügyi kormány helyzete tehát kétszeresen kényes: először mert butgedje meg van hamisítva, olyan összegeket tüntet fel bevételeknek, amelyek nem bevételek, — másrészt pedig azért, mert ezeket az állítólagos bevételeket sem rendeltési céljuknak megfelelőleg helyezték el, hanem csupa könnyelműségből egy tékozló és kicsapongó ember kedvteléseinek kielégítésére használták fel.

Oszták államtitkárok.

Badeni gróf oszták miniszterelnök az összes miniszteriumok számára egy-egy államtitkári

állás felállítását tervezi. Az államtitkárok mind-egyike bizonyos tekintetben a miniszterek helyettese lenne ugy a hivatalban, mint azon kívül. Különösen pedig a parlamentben. Az oszták államtitkárok hivatásszerű politikusok nem lennének, sem pedig hivatásos parlamenti emberek, hanem az illető miniszterek mellett a legfőbb teendőket végeznék, mi által az államtitkárok állása az időnkénti politikai áramlatoktól érintetlen maradna és a folytonosság az egyes reszortokban megmaradna. Parlamenti pozíciót csak a belügyi államtitkár számára terveznek, mely állásra szabály szerint oly egyéniségeket hívnak meg, a ki az egész kabinet mindenkor irányával egyet ért. Az államtitkárok kinevezése természetesen csak később fog megtörténni.

Adalék a protestáns türelemhez.

Egy évvel ezelőtt tért át a kath. hitre Schönbürg-Waldenburg Frigyes szász herczeg, aki hadnagy volt a szász lovastestőr-ezredben. Most írják a német lapok, hogy a herczegnek áttérése miatt ki kellett lépnie a szász hadsereg kötelékéből. Tényleg ki is lépett és bevette őt hadseregébe hadnagyi ranggal a bajor regeas-herczeg.

Protestáns lapok szerint tulajdonképpen azért kellett a herczegnek ott hagynia a szász hadsereget, mert áttérése Csehországban történt Szászországban pedig be sem jelentette s így nem tett eleget a törvény követelményének. Különös dolog, jegyzi meg erre a »Germánia,« hogy a herczeget erre sem a herczegi háznak protestáns lelkésze, sem jogi tanácsosa nem figyelmeztette.

Az is híven jellemzi a protestáns toleranciát, hogy mikor a herczeg már semmiáron sem tudták lebeszélni áttérési szándékáról, atya őt egyik bajor-országi birtokára küldötte s elválhatatlan utitársul — egy protestáns lelkészt adott melléje. Hat hét múlva is megmaradván szilárd elhatározása mellett, el kellett hagynia a szülei házat. Minden segélyforrástól megfosztva Ausztriába ment s ottani rokonainál vonta meg magát. Az evangélikus pásztorok ide is követték.

Végre azt is megtették vele, hogy megvizsgáltatták egy bécsi elme gyógyászszal, hogy így a herczeg megtérését is ebből származottnak tüntessék fel.

Ennyire képes a hirhedt protestáns tolerancia. Alkalmoszerűnek találjuk ezt a kiáltó példát éppen most, mikor egy előkelő magyar lap is megtámadja a katolikus világ fejét azért, mert nem adta beleegyezését Boris herczeg kitéréséhez. Pedig ott meglelt emberről, katonáról volt szó, — itt pedig két éves gyermekről.

A viczinálisták.

Az Ugron-féle függetlenségi és 48-as párt a belügyminiszteri tárcza főispáni tételénél ki-fejlődött viczinális vasuti vitát még nem tekint befejezettnek. A kereskedelmi miniszterium költségvetésének tárgyalásánál fogják újra felmelegíteni az ügyet.

Nagyvárad és Biharmegye a millenniumi kiállításon.

— Az intéző választmány ülése. —

Az ezredéves országos kiállítás megnyitásának közeledtére országszerte nagyobb arányokban megindultak a munkálatok, hogy a nagy nap készen találja a millenniumi ünnepek legkimagaslóbb s eredményében bizonyára legbecsesebb mozzanatát.

A nagyvárad kerületi bizottság intéző választmánya tegnap délután ülést tartott, hogy áttekintést nyerjen a kiállítási előkészületek állapotáról s megtegye a még szükséges intézkedéseket.

Beöthy László főispán, mint a kerületi bizottság elnöke vezette a tanácskozást. Jelen voltak: Géczy Lajos, Bertsey György, Weisz Károly, Hoványi Géza, Szabó József, Óváry Lajos, Weingärtner Andor, Nagy Lajos, id. Gálbory Sámuel, Weisz Gábor, Huzella Gyula és dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár, mint a bizottság előadója.

Az ülés megnyitása után az elnökség jelentést tett a kiállítókról és általuk bejelentett tárgyakról. A Biharmegye és Nagyvárad város területéről jelentkezett és elfogadott kiállítók a következők:

Vas- és fémpár.

Kraszner Éliás lakatos Nagyváradon — saját találmányu solet-főző készülékét.

Tikász Sándor lakatos Derecske, — kapu ajtózárt.

Rozenhal és Ehrlich rézöntő Nagyvárad, — csengőket.

Bujdosó Lajos késes Nagyvárad, — met-szőkéseket.

Daday József toronyóras Nagyvárad, — toronyórákat.

Gitye Demeter fia József lakatos Nagyvárad — gazdasági eszközöket és tizedes mérleget.

Mojzes János molnár, Nagyvárad — saját találmányu malom henger szitát.

Nagy Gábor gépész B.-Ujfalú — kazáncső tisztító gépet.

Az első poszt Dódi tetszésére biztuk, ki élénk morgással nyilvánította helyeslését szép-érzékének elismeréséért s bebizonyítandó, hogy nem volt érdemtelen az általunk engedélyezett önállóságra egy kecses mozdulattal megfordult a széken s hozontos farkát lóbázta a reá irányzott objectiv felé. Mi szörnyűlködve utasítottuk rendre Dódit emellettlen magaviseletéért s miután megértettük vele, hogy az előtte álló valami sem nem Krupp ágyu, sem nem élő macska, czitáltuk még a pesti művelt társalgó azon paragrafusát is, hogy hátat fordítani a társaságnak nem illik! — Dódi sértett önérzettel bár, de egy komondortól telhető szellemességgel pislogott az apparátusra, még egy »csett!« hangzott s a sikerült felvétel után egy fotografustól elvárható kellemmel hajoltam meg Dódi előtt...

Valahányszor a művészet egy-egy szikráját felcsillanni véltem magamban, mindég Piroskának diésekedtem vele legelőbb, mert őt véltem a legalkalmasabbnak arra, a ki elismeréssel hajlik meg előttem s így történt, hogy mikor először követtem el ama vétket, hogy irtam, beállítottam hozzá s költői posezal megálltam előtte.

Piroska néz, meg szólal:

— Mi lelte magát?

— Avagy nem látja arczomon az ihletet s homlokomon a Muzsa csókját? — kérdeztem.

— A muzsa csókját? Oh nem!

— Tehát tudja meg ön, hogy én irok!

— Ön ir?

— Igen, én irok!

— Mit? levelet, vagy aktákat a hivatalban?

— Filiszter! Regényt, novellát, hős költeményt, drámát!

— Mutassa!

— Im! — s azzal büszkén átnyujtám első bűnöm corpus delictijét.

Piroska mikor elolvasta így szólt:

— Szép, szép! de tudja mit írjon meg.

— Nos?

— De ugy-e megírja édes Pista?

— Meg, meg! Hogyne?

— Hát írja meg a Dódi történetét.

Ekkor már megjedtem, hogy Dódi után a ház összes ingó s ingatlan vagyonáról el kell zengeni énekem s erélyesen akartam fellépni.

— Ön Dódiáját akarja a nyilvánosság előtt szerepeltetni? Jó! nem rossz eszme! Valóban tollam alá való téma! (Bár inkább botom alá kívántam a Dódit, lévén élénken emlékezetemben a közelmúlt egyik — közöttünk lefolyt s nadrágomra legkevésbé sem előnyös — epizódja) Csak egy bökkenő van a dologban: a Dódi nem érdekes, nincs karaktere, már pedig azt beláthatja, hogy én nem foglalkozhatom holmi köz-napi alakokkal.

— A Dódinak nincs karaktere, a Dódi nem érdekes? — kérdezte Piroska sértődve.

— Egy közönséges komondor, egy faragatlan kuvasz! — válaszoltam.

— A Dódi kuvasz?! Uram! Először is a

Dódi nem kuvasz, másodszor kuvasz az nem szalonképes szó!

— Legyen! A Dódi nem kuvasz, de kuvasz hajlamai vannak, a nyári nadrágom a megmondhatója.

Ezen persze összerpereltünk s hogy a kuvasz szalonképes szó-e vagy nem? — azon mindaddig vitakoztunk, míg egy két mamából és három tante-ból álló bizottság nem döntött a vitás kérdés fölött...

Egyszer ismét ott ültem a cousine boudoir-jában, Dódi mellettem pajkoskodott. A szomszéd szobából menekültünk be, ahol egy lármás asszony társaság vitatta az általános szakácsné és férj ügyeket.

Most egy perczre elhaltunk, azután Pirooska törte meg a csendet.

— Vajon min tőri a fejét, talán megint engem akar bosszantani?

— Oh a világért sem! kellően tudom méltányolni a közöttünk tegnap óta fennálló béke becsét! — feleltem én páthosszal.

Piroska ugy látszik fel akarta használni a békés hangulatot, mert hízegő hangon mondta a következőket:

— Pista mesélek én magának egy szép történetet, de azt megfogja irni, ugy-e?

— Attól függ, hogy milyen a mese, vannak-e benne érdekes fordulatok, csattanós-e a vége?

— Szép szerelmes történet, nagyon szép. Tehát hallgasson!

— Volt egyszer volt...

Közlekedés.

Bodánszky Lipót kocsigyáros Nagyváradi — alföldi és kariol postataligát.

Építési ipar.

Löwy Márton kőfaragó Nagyváradi, — kőmetszést és sarkövet.

Madas Lajos asztalos Nagyváradi — saját találmányu ablakot.

Spitz Ignác czégfestő Nagyváradi — czég és üveg festést.

Klell Béla vízvezetési szakiparos Nagyváradi — fürdő szoba berendezést.

Major Lajos építész Nagyváradi — villa terveket.

Löwinger L. János, banküzletes Nagyváradi — saját omó-tégla találmányát.

Faipar, butoripar.

Krisztik Károly asztalos Derecske — 1 ima zsámoly.

Pázmán Dániel asztalos Nagyváradi — 1 paraszt ebédlő berendezése.

Bán Kálmán asztalos Élesd — dohány és szivar szekrényt.

Baza József kárpitos Nagyváradi — hálószobához kárpitos munkát.

Herczegh Vincze asztalos Nagyváradi — hálószoba berendezést.

Anyag- és üvegipar.

Csövek János fazekas Nagyváradi — konyha s diszedényeket.

Óváry Lajos kályhás Nagyváradi — majolika kályhákat.

Léderer Márton téglagyár Esküllő — tűzálló agyagot és téglát.

Diósy Soma czégfestő Nagyváradi — üveg festészetet.

Schwartz Jakab téglá- és kályhagyár Keszteg — kályhákat, tűzálló téglát, anyagot, meszet.

Bőr-, fonó-, szövőipar.

Fuchs Ármin timár Nagyváradi — irha és szatyán bőröket.

Széles Lajos timár Nagyváradi — fekete bőröket.

Kásy János kötélverő Nagyváradi — kötélárukat.

Baranyi Menyhért szürszabó Derecske — szürt.

Kiss Zsigmond szürszabó Derecske — szürt.

Balogh Mihály szürszabó Nagyváradi — fehér, fekete szüroket.

Fodor Ferencz szürszabó Tenke — virágos szürt.

Stern Ignác szabó Nagyváradi — vadász és szalon öltöny.

Svéd Lőrincz férfi szabó B.-Ujfalu — felső ruhát.

Balogh András férfiszabó B.-Ujfalu — 1 magyar öltözetet.

Barta József szücs Tenke — egy női ködmönt.

Rozenzweig Róza fűzőgyár Nagyváradi — fűzőket.

Gurka László cipész Tenke — három pár cipőt.

Székely József csizmadia Nagyváradi — egy pár csizma.

Libán Gábor cipő felsőrész készítő Érmihályfalva — rajzokat és felsőrészt.

Leczkesi Cyrill cipész Nagy-Szalonta — cipőt és csizmát.

Papir- és sokszorosító-ipar

Schmiedt Gyula könyvkötő Nagyváradi — mozaik és bőrkötést.

Löwy Márton könyvkötő Nagyváradi — diszmunkákat.

Fekete Sándor fényképész Nagyváradi — fényképeket.

Markely János (Lojanek-czég) fényképész Nagyváradi — fényképeket.

Dizsmü- és apró-árak.

Nebelhau Testvérek fésűs Nagyváradi — fésűket.

Vegyészeti ipar.

Egri Mór olajgyár Székelyhid — olajneműeket.

Döry Mihály gyógyszerész Nagyváradi — szappan- és illatszert.

Élelmi czíkek.

Kovács Gábor hentes Nagy-Szalonta — szalonna, sonka, szalámi.

Moskovits Mór szeszgyár Nagyváradi — szesz- és élesztő.

Francia cognacgyár Nagyváradi — cognac.

Jakabfy Lipót pálinkafőző Élesd — szilva-pálinkát és bort.

Nagy Gábor gyümölcs pálinkafőző Nagykágya — 20 féle gyümölcspálinka.

Ritter Fülöp Fiai eczetgyár Mező-Telegd — eczetlélt.

Közoktatásügy.

Közsegi ipariskola Nagyváradi — felszereléseket, rajzokat, írásbeli dolgozatokat.

Gaál István rajztanár Nagyváradi — saját találmányu rajzfogó.

Palotay László kanonok Nagyváradi — kath. iskolák története.

R. k. tanítónőképezde Nagyváradi — himzett czimerek.

Kir. kath. jogakadémia Nagyváradi — története és ismertetése.

M. kir. bábaképezde Nagyváradi — tervek, statisztika.

Közegészességügy.

Madas Lajos asztalos Nagyváradi — saját találmányu ruganyos famadrác.

Összesen 59 kiállító, 61 bejelentéssel. Ezek közül vidéki 20 kiállító, ugyanannyi bejelentéssel, a többi nagyváradi kiállító. A fentebb említett kiállítókon kívül Biharmegye és Nagyváradi kifejlődött aszfalt, üveg, szesz- és malom ipara szintén képviselve lesz, azonban az előbbieknek igazgatósága Budapesten székel s így ott jelentették be részvételüket, az utóbbiak pedig a csoport kiállításban, a többi haszoniparágakkal állít ki.

A jelentés felolvasása után előadó bejelentette, hogy a kamara a megye háziiparát ki fogja állítani s mint a kamara is részt vesz a társ kamarák csoportkiállításán; többen pedig felemlítették, hogy pénzintézeteink, Nagyváradi városa, a római katolikus püspökség (a Püspökfürdővel a balneológiai csoportban), a biharmegyei gazdasági egyesület (telep rajzaival) szintén részt vesznek a tárlaton.

A jelentést azzal vették tudomásul, hogy a még felemlített kiállítókkal pótolva terjeszse fel az elnökség a kiállítási igazgatóságnak.

A kerületi bizottság céljaira megindított gyűjtésről és a pénzalap számadásairól előterjesztett jelentés bizony nem a legkedvezőbb eredményt mutatja. Míg más részén az országnak nagy összegekkel dolgozhatott az egyes kerületi bizottság, itt alig 100 frt áll rendelkezésre nagy feladata megoldásánál. Az újabb kibocsátott gyűjtő-iveken 173 frt jött be. Ma a bizottság összes pénzalapja 1411 frt.

A jelentést tudomásul vették s a számadások felülvizsgálatára id. Gálbory Sámuel és Hoványi Gézát kérték fel.

A kiállító iparosok segélyezése tekintetében éppen a fentebbi okokból korlátozva volt a bizottság. 11 iparosnak 983 frt segélyt szavazott meg, amiből eddig térdijakra és segélyre 348 frtot fizettek ki. A többit a munkák elkészülte után utalja ki az elnökség.

A segélyezésekre vonatkozó jelentést azzal vette tudomásul a választmány, hogy azoknak a kiállítóknak is kifizessék a megszavazott segélyt, akiknek munkája az előbirálatnál esetleg nem üti meg a kiállíthatás mértékét.

Előadó előterjesztette, hogy a szekrény

... Ahol a kurta farku malacz turt?
— Ejnye, hát minek vág közbe?
— Minden mesében így van!
— Ebben nem így van! Hallgasson!
— Csupa fül vagyok!
— Tehát volt egyszer egy szép kis leány, szép volt, én jól ismertem, ez a kis lány elment egyszer a jégre...
— S elesett a jégen! — szoltam ismét közbe.
— Dehogy! Szerelmes lett!
— Majdnem egyre megy!
— Szerelmes lett — folytatta Piroska — mert volt ám a jégen egy csinos tisztihelyettes is, aki folyton őt korcsolyáztatta, vele foglalkozott. Azontul mindennap találkoztak a jégen...
— Mig egyszer elolvadt a jég a nagy szerelemtől, ugy-e?
— Dehogy olvadt, azaz, hogy elolvadt, mert jött a szép tavasz: az a szerelmet regélő szép tavasz...
— Jaj de szépen volt ez mondva, csak az a kár, hogy elfelejtette a citátum mellé a szerző nevét megmondani. Kérem ez plágizálás, igen!
— Maga nem akar engem meghallgatni, én nem mesélek tovább!
— Nem? Engedje meg hát, hogy én folytassam!
— Maga folytatja? Na arra kíváncsi vagyok!
— Tehát jött az említett tavasz minden szépségével és... és...
— No ugy-e, hogy nem tudja?

— Dehogynem! Most jön egy csomó gondolatjel! ... Gondolkozzék! ... Gondolkodott? ... Történt egyszer, hogy a szép tisztihelyettes s a még szebb kis leány egymás mellett ültek, mint most mi ketten és történt, hogy az ifju hevüle, a leány pirula, midőn mondá az ifju a leánynak: »Szeretem, szeretem!« Nem így történt?
— De majdnem így!
— Aztán az ifju megölelte a szép kis leányt, épp úgy, mint én most magát!
— Pista, Pista!
... És czuppanós csókot nyom vala a szép kis leány rózsás orcájára, — épp úgy, mint én most.
Erre már Piroska felugrott, de a csók elcsattant olyan impertinens zajjal, hogy egy szemfüles nagynéni odaugrott a szobaajtóhoz és bekiáltott:
— Gyerekek, ti csókolóztok!?
— Dehogy néni, a Pista! ...
Csak egy novella témát fejeztünk be! — mondtam én.
— Mondhatom, hogy csattanósan! — szolt a néni.
— Jaj, de nagy hunczut maga Pista! — szolt Piroska, mikor a néni alakja elvonult a láthatárról. Én az egyik sarokban kaczagtam.
— Hát nem így történt?
— Nem, nem, csak azért sem!
Pedig így történt azzal a külömbséggel, hogy a tisztihelyettes urat nem őrizte négy tante és három mama s így az általam bemutatott csókból fölös számmal juttatott a kicsike arczára.

Később mikor elvonult egy kissé a haragos hangulat a szobácska légköréből, Piroska azt a kérdést koczkaztatta, hogy megírom-e hát a mesét?
— Hát ugy történt, ahogy én befejeztem?
— Olyanformán!
— S én mégsem fogom megírni!
— És miért nem?
— Mert nem érdekes, mert a novellákban olyat akar olvasni a közönség, a melyet még nem hallott, de feltétehető, hogy hallani fog.

Néhány év után ma találkoztam az én kis cousineommal. A többek között egy újságlapot keresett elő íróasztala fiókjából s így szolt hozzám:

— Pista! Én meg akartam magával iratni egyszer egy novellát, emlékszik? — Nos itt van hozzá a befejezés s azzal egy hymen-hirre mutatott az újság lapon, amelyben az volt, hogy valami cs. és kir. főhadnagy eljegyezte egy nagykereskedő bájos és művelt (bizonyára még gazdagabb) leányát.

— Talán eltaláltam? a főhadnagy a mesebeli tisztihelyettes s a szép kis leány? ...

... Maga előtt áll s kaczagva vallja be, hogy az a régi mese az ő bolondos szerelmeinek egyike volt. De kérem, ha a fordulat talán érdekesebbé tette is a mesét ne írja meg...

Hogy mégis megírtam, meg ne mondják neki kérem, mert Isten bizony megint összeveszünk, pedig azt nem szeretném. —

Paoliaccio.

díjak magassága miatt több kiállító visszalépett, daczára, hogy az elnökség e tekintetben kilátásba helyezte a képességhez mérten adandó segítyt. A szekrénydíjak apasztása végett kérte az elnökség a kerületből küldendő egynemű tárgyak egy szekrénybe csoportosíthatóságát. Az igazgatóság e kérelem teljesítését a lehetőséghez képest teljesítendőnek jelezte.

Az előadó előterjesztését elfogadja a választmány. Kimondta egyúttal, hogy ha felesleges pénze lesz a kerületi bizottságnak, a szekrény díjakat részben vagy egészben fizeti a kiállítóknak.

Az előbírálatok megejtésére a vidéken a helyi-bizottságok elnökeit, Nagyváradon pedig Huzella Gyulát, Bertsey Györgyöt és Ováry Lajost és előadót kérték fel, azzal, hogy a szükséghez képest egy a vidéken, mint Nagyváradon szakértőket vegyenek maguk mellé.

A kiállítási tárgyak elküldésénél a kamarai iroda a kiállítási bizottság erőivel segítkeznek. A melyik vidéki kiállító Nagyváradra hozatja tárgyát s innen küldi fel Budapestre, az esetleg felmerülő költséget fedezi a kerületi bizottság.

Felhívjuk sürgősen a kiállítókat, hogy bejelentett tárgyaikat e hó végeig készítsék el, mert márczius 15-ig fel kell a tárgyakat küldeni. Végül az elnökség jelentést tett az időleges kiállítások során rendezendő tanoncz-, segéd- és munkás kiállításra történt jelentkezésekről. Nagyváradról 9, Nagyszalontáról, 60, B.-Ujfalu-luból 5, B.-Diószegről 4 kiállító jelentkezett.

A jelentést tudomásul vették s ezzel az ülést elnöklő főispán berekesztette.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 5.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Lilly és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Perczel Dezső, Erdély Sándor, Wlassich Gyula.

Elnök az ülést megnyitván, felolvassák és hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Felolvassák ezután az interpellációs könyvet, melyben két új bejegyzés van:

Es pedig: Vajay Istváné a belügyminiszterhez némely anyakönyvvezető tulkapásai ügyében, továbbá Várady Károlyé a kultuszminiszterhez, az országos képtár számadásai tárgyában. Az interpellációk az ülés végén fognak megtétni.

Következett a napirend: *a belügyi tárcza tárgyalása.*

A közbiztonsági kiadások tételénél Perczel Dezső belügyminiszter röviden reflektál Visontai és Ugron Gábor tegnapi beszédére. Ezek felhozták, hogy Jakulovszky orosz alattvalót a rendőrség minden kihallgatás nélkül eltolonczoltatta. Jakulovszkyt a rendőrség azért fogta el, mert ez már nem is szocialista, hanem anarkista s uton-utfélen hirdette, hogy az uralkodókat és hatalmasokat ki kell irtani. Ajánlotta is, hogy alakítsanak egy 15 tagú végrehajtó-bizottságot, mely bombát dobjon a millenniumi ünnepek alkalmával. A rendőrség tehát csak kötelességét teljesítette akkor, mikor e közveszélyes egyént, ki már Ausztriából is ki volt tiltva, eltolonczoltatta.

Beöthy Ákos: Koresmai diskurzusokra nem kellene adni!

Perczel Dezső csak sajnálatát fejezi ki, hogy a képviselőházban akadnak olyanok, a kik még az ilyen embereket is pártfogásukba veszik. (Nagy zaj.)

A salgótarjáni munkásokra nézve megjegyzi, hogy azok közül csak olyanokat tolonczoltak el, a kik a többieket izgatták és terrorizálták. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Beöthy Ákos személyes kérdésben kijelenti, hogy a jogállamot a rendőr államtól éppen az különbözteti meg, hogy bírói ítélet nélkül a jogállamból senkit sem utasítanak ki. Leczkéztetést különben nem fogad el a belügyminisztertől.

Perczel Dezső nem akarta leczkéztetni Beöthy Ákost, aki az angol parlamentnek oly alapos ismerője, csak konstatálta, hogy kár

olyan ügyeket védeni, melyeket az illető képviselő nem ismer. Az ilyen nem fordul elő az angol parlamentben. (Tetszés jobbfelől.)

A ház a tételt elfogadja.

A toloneozás tételénél

Visontai Soma ismét ki kel az eljárás ellen, mely a kiutasítás körül divik. A védekezést meg sem engedik a kitolonczolandóknak. Ha bűnös valaki, állítsák törvény elé és tartsák meg a törvényes formulákat.

Lukács Gyula szintén a hatóságok önkénykedése ellen szólal fel; előhoz speciális eseteket erre vonatkozólag.

A tételt a ház egyhangulag elfogadta.

Az utlevelek tételénél

Tibád Antal rámutat ama visszasságokra, melyek a horvát utlevelek kiadásánál előfordulnak. Ez utleveleket a *Horvát-szlavon királyságok*, tehát nem is országok nevében a bán adja ki; azok szövege horvát és francia. Magyarországra nem emlékeztet rajtuk semmi más, mint a bélyeg. Ideje, hogy ez a közjogi sérelem végre valahára orvosoltassék. Határozati javaslatot terjeszt be, mely szerint utasíttassék a belügyminiszter, hogy az utlevél ügy szabályozására tegyen törvényes intézkedéseket.

Perczel Dezső belügyminiszter beismeri, hogy a dolog így áll, és mivel úgy az utlevél, úgy, mint a tolonecz ügy rendezésére törvényjavaslatot szándékozik előterjeszteni, elfogadja Tibád határozati javaslatát.

A ház a tételt és a hat. javaslatot elfogadja.

Az átmeneti kiadások tételénél

Perczel belügyminiszter bejelenti, hogy az operánál alkalmazandó énekesek és énekesnők ösztöndíjait fokozatosan beszünteti a kormány.

Thaly Kálmán felhívja a miniszter figyelmét a pozsonyi országos kórházra. A ház erre az összes hátralevő tételeket elfogadja s Belitska Béni előadó javaslatára tudomásul veszi a közegészségügyi jelentést is.

Elnök jelenti, hogy a *belügyi költségvetés tárgyalása befejeztetett.* A jobboldal zajos éljenzésével fogadott jelentés után áttért a ház a *vallás- és közoktatásügyi költségvetés tárgyalására.*

Fenyvessy Ferenc bizottsági előadó rövid beszédben ismerteti a költségvetés egyes tételeit és örömmel konstatálja, hogy a legnagyobb emelkedés a *népiskolák* tételénél konstatálható, mert itt 600 ezer frittal több van felvéve, mint tavaly, a mely emelkedés a millenniumi esztendőnek tudandó be. (Általános helyeslés.) A számok helyett azonban sokkal czélszerűbbnek tartja felemlíteni, hogy a miniszter igazi ügybuzgalommal és lelkiismeretességgel iparkodik programját megvalósítani. Kéri a házat, hogy a költségvetést ne pártpolitikai szempontokból, hanem az ország kulturális érdekei tekintetéből vegye bírálat alá.

Ajánlja a budget elfogadását. (Helyeslés.)

Wlassich Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter nem szándékozik programmszerű nyilatkozatokat tenni, de talán mégis helyesen jár el, ha egyes kérdésekről már a vita elején tájékoztatja a házat. A tanügyi politikáról ezáltal nem akar beszélni, azonban a szoroson vett kultusz politika keretében 3 fontos kérdés van, a melyekre nézve határozottan akar nyilatkozni. Ezek: a *kongrua, a katolikus autonomia és a bevett egyházak dotációjának kérdése.* (Helyeslés.)

Mindenki tudja, hogy mily szűken van javadalmazva a katolikus alapság és századok óta foglalkoznak ennek rendezésével. Általában megegyeztek abban, hogy az összeírás, a papi javak összeírását kell teljesíteni.

Ezt ő elfogadja és most azt akarja vizsgálni, hogy mit fogunk ezáltal elérni. Ő maga három czélt tűzött ki, melyek közt a legfőbb, hogy az összeírás az 1887. évi királyi rezolúciónak alapul szolgáljon s az ebben foglalt kérdésekre, u. m. kegyuraság, párbér, stóla és a görög keleti papság dotációjára vonatkozólag megfelelőhessen és hogy a lelkészi jövedelmek tényleg be is folyjanak. Előre is jelentheti, hogy az összeírásnál az önbevallás elvét fogja követni, melyet az eddigi nyomozási rendszer-nél jobbnak tart. Ausztriában is bevált az ön-

bevallási elv, s miben sem akarja Ausztriát utánozni, hanem a magyar köz- és egyházjognak megfelelően fog eljárni. A nyomozási rendszert nem tartom helyesnek, mert a gyakorlati politika terén jobb az *esse ad posse* elve, mint megfordítva. Az összeírás úgy fog megtörténni, hogy minden törvényhatóság területén alakul egy összeíró küldöttség, melynek elnöke a törvényhatóság egyik tisztviselője s a bizottságba a lelkészek és segédlelkészek is meg fognak hivatni. Ezeknek a működését egy központi kongrua bizottság fogja ellenőrizni, mely különösen érzékenyen fogja sujtani azokat, a kik szándékosan hamis adatokat vallanak be. Itt azonban nem lehetett megállani és Ő Felsege legfőbb kegyuri jogánál fogva a kultuszminiszterium az összeírás felett bizonyos revízió jogot tartott fenn magának. Az első és főczél az összeírás által a jövedelmi minimum megállapítása. Hogy az miképp fog történni, az iránt még nem nyilatkozhatik csak egyszerűen jelzi, hogy ebben a legfontosabb ügyben többféle, u. m. Schlauch, Császka és Samassa-féle terv czirkulál és ez a kérdés most tanulmányozás alatt van.

A kegyuraság és párbér ügyét a kérdések jogi és tényleges alapjának alapos megvitatása után fogja csak rendezni.

Az autonomia.

Áttérve a katolikus autonomia ügyére, röviden jelzi a kérdés történelmi fejlődését, felemlíti az 1848. XX. törvényczikket, az erdélyi státusnak 1867-ben az országgyűléshez intézett feliratát, a Simor primás elnöklete alatt 1868-ban tartott püspöki tanácskozmányt, br. Eötvös József elaborátumát, Deák Ferencz indítványát, az 1873-iki kongresszus működését, melyet 1871-ben a király megerősíteni nem akart; 1890-ig ezután nem is történt lényeges haladás; ezután Fenyvessy Ferencz nyújtott be határozati javaslatot, hogy Ő Felsegének tétessék előterjesztés szervező gyűlés egybehívására. Az autonomia bizottság 1894. február 24-én meg is kezdette működését a primás elnöklete alatt és a következő két kérdésre adott választ. Egybehívandó-e az új kongresszus és mennyiben használható fel az 1871-iki kongresszus munkálkodása. A bizottság a kongresszust és a szervező-bizottságot egybehívandónak tartotta, azt a kérdést azonban, hogy mi használandó fel az 1871-iki kongresszus működéséből, a szervező gyűlésnek kell döntenie.

Ez ellen Schlauch biboros különvéleményt adott be, melyben új választási szabályokat javasolt és azt kívánta, hogy külön püspöki tanácskozmány hívassék egybe, mely április hóban össze is ült, és ekkor Ő Felsegéhez egy felterjesztést akartak intézni, mely új választási szabály megalkotását, az 1871-iki kongresszus munkálatainak és az előkészítő autonómiai bizottság határozatainak megsemmisítését óhajtotta.

Ez a felterjesztés nem történt meg, e helyett ő maga tett nyílt előterjesztést a királynak, melyben a *régi választási* szabályzat alapján, 1871. évi kongresszus munkálatainak tekintetbevételével leírta a kongresszus egybehívását. Tette ezt azért, mert véleménye szerint egy új választási szabályzat alapján egybehívott kongresszus nem felelne meg a feladatának és megint lenne egy kongresszus, de nem lenne autonomia; ez pedig nem kívánatos. (Zajos helyeslés.)

Hogy az új kongresszus mikor hívassék egybe, a felől még pontosan nem határozott, de azt hiszi, hogy erre a millenniumi év nem alkalmas, viszont pedig az egyházpolitikai izgalmak sem csillapodtak teljesen. Azt hiszi, hogy legjobb lesz a kongresszus összehívására politikai választások lezajlása utáni idő. A király ezen előterjesztést elfogadta és felhatalmazta szólót arra, hogy erre vonatkozó leiratát itt a házban felolvassa.

(Olvassa a királyi leiratot, melyben Ő Felsege az autonómiát szervező kongresszusnak későbbben meghatározandó időben való egybehívását jóváhagyja s egyszersmind megengedi, hogy az az 1869. évi elhatározásában kifejtett választási módon alakuljon, s hogy az új kongresszushoz az 1870-71. évi kongresszus munkálataira való tekintettel, valamint az öt meg-

illető legfőbb kegyurasági és felügyeleti jogok s a romai katolikus egyház szervezetének szigorú szem előtt tartásával, újabb megfontolás alá vegye és kellő módosítás után jóváhagyás végett ismét felterjessze. A kongresszus hivatása lesz az autonómia szervezetének szabályzatával együtt az autouomiára felügyelő bizottság tervezetét is elkészíteni. Végül felhívja Ő felsége a minisztert, hogy a kongresszus időpontjára nézve majd újabb előterjesztést tegyen. (Zajos helyeslés.)

A vallásfelekezetek dotációjára.

A harmadik kérdés, melyről nyilatkozni akar, a bevett vallásfelekezetek állami dotációjára 100000 frt van felvéve a költségvetésbe, ez azonban kevés. E végből a protestáns egyházak püspökeit felhívta, hogy terjeszsenek be statisztikát a lelkesek fizetéséről.

Ha az adatok birtokában lesznek, szóló törvényjavaslatot fog beterjeszteni a bevett felekezetek állandó dotációjáról.

Kéri a budget elfogadását. (Tetszés.)

Sághy Gyula örömmel fogadja a miniszter nyilatkozatát. De ő a kongresszust már október s novemberben szeretné összehívni. Beszél ezután a községi oktatás javításának szükségéről s végül a nőnevelésről.

A tételt elfogadja. (Helyeslés balfelől.)

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Február 6. Nagyváradi város közigazgatási ülése d. u. 3 órakor.
- > 8. Várad-velencei népkör bálja.
 - > 8. A biharmegyei takarékpénztár közgyűlése d. u. 3 órakor.
 - > 9. A nagyváradi ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
 - > 9. A ker. csarnok palotájának felavatása. Disz-közgyűlés d. e. 11 órakor.
 - > 9. A gazdaság és iparbank évi rendes közgyűlése d. e. 10 órakor.
 - > 12. Nagykereskedők és nagyiparosok bálja a kereskedelmi csarnok termeiben.
 - > 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
 - > 16. A szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
 - > 16. A 48-as Népkör felolvasó-estélye.
 - > 16. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 11-kor.
- Február 16. A szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a városházán.
- > 16. Az önkéntes tüzoltó egylet álarozos bálja a Fekete Sasban.
 - > 18. A nagyváradi kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.
- Márcz. 8. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **A pécsi püspök helyettese.** A pécsi káptalan nem tudván megegyezni a káptalan helynök személyében, az ügyet a biboros-hercegprimáshoz terjesztették fel. A fölterjesztés a napokban érkezett meg a primási udvarhoz. Vaszary Kolos biboros-hercegprimás tegnap döntött ebben a fontos ügyben, még pedig Troll javára, már csak azért is, mert Troll a legidősebb kanonok s nagyprépost. Eszerint Troll kanonok fogja az új püspök kinevezetéseig a pécsi püspökség ügyeit vezetni.

* **Az állami anyakönyvvezetés.** A nagyváradi állami anyakönyvvezető hivatal is erősen érzi a liberális intézményterhét. A kinevezett anyakönyvvezető és helyettese izzadnak a munkától, s mégis csak a legmegfeszítettebb szorgalommal bírják elvégezni a rájuk rótt munkát, sőt kevéssel az életbeléptetés után már egy kisegítő munkaeőre volt szükség, aki azóta segédkezik a beírásoknál, természetesen a város költségére. A város megterhelése az anyakönyvi hivattal a legutóbbi városi közgyűlésen is szóba jött s elhatározták, hogy felírják a belügyminiszterhez, állami költségén alkalmazandó anyakönyvvezető kinevezése iránt. Bizonyosan a miniszter is meg-sokalta a város megterhelését, s mint értesülünk, az eddigi kisegítőnek alkalmazott Kiss László irnokot kinevezte II. helyettes anyakönyvvezetőnek a nagyváradi áll. anyakönyvvezető hivatalhoz, évi 500 frt tiszteletdíjjal, melyet az állampénztárból utalványoz.

* **Legfelsőbb kitüntetések.** Ő Felsége Tarczky Endre tiszafüredi róm. kath. plébános-

nak koronás arany érdemkeresztet adományozott. Dudich Ferencz lekéri róm. kath. tanítót pedig koronás ezüst érdemkeresztrel tüntette ki.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyváradi város közigazgatási bizottsága holnap, csütörtökön délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **A vízvezeteki bizottság ülése.** A nagyváradi vízvezeték felügyeletével megbízott bizottság tegnap délután tanácskozott a vízvezeték kiterjesztésének kérdésével s más kapcsolatos ügyek felett. Jelen voltak Bordé Ferencz tanácsos, mint elnök, Busch Dávid főmérnök, Bozóky Béla államvasuti főmérnök, Breier Arnold a vállalkozó cég képviselője. A rosznak bizonyult közutak felülvizsgálata kapcsán elhatározták, hogy a közutak egy részét, a melyek már ennyi kalamitást okoztak, más rendszerű kúttal kicseréltetik. — Keskeny, Czinege, Kis-Fürdő és Kis-malom-utczák lakosai kérték, hogy a vízvezeték ez utczákra is kiterjesztessék. A bizottság a kérelmet teljesítendőnek találta s azt kimondta. — Dr. Kornstein Lajos és társai kérelmezték, hogy szőlőikbe vezessék ki a vízvezetékét. A bizottság megengedhetőnek találta az említett szőlőkbe oldalcső alkalmazását; azonban azzal a kikötéssel, hogy a vízszükség esetén bármikor elzárhassák az oldalcsövet s a hatóság szabja meg, természetesen óra felállítása által, hogy mennyi vizet fogyaszthatnak a szőlőkben.

* **A vidéki járásbiróság helyiségei.** A nagyváradi kir. törvényszék elnöke a vidéki járásbiróság helyiségeül szolgáló Apolló épületben több rendbeli átalakításokat kért. A városi tanács hajlandó az átalakításokat teljesíteni, ha az állam további 6 évre biztosítja a bérletet s évenként a mostani bérten felül 150 frtot fizet. Aligha megy bele e feltételbe az igazságügyi kormány, mert az igazságügyi palota két év alatt teljesen felépül, s a járásbiróságok is ebben nyernek elhelyezést.

* **Zsiványok harez a csendőrökkel.** Szeged vidékén még most sem pusztultak ki Rózsa Sándor utódai s bizony nem egyszer nehéz munkát kell végeznie egy-egy fiók-Rádaynak. A minap — mint lapunknak írják — ismét véres harezot vívott négy szegedi csendőr a környék zsiványaival. Közel két év óta garázdálkodik a vidéken egy oláh rablóbanda, a melynek 18 tagját fogdosta össze Lazárov Lyubomir őrsvezető három csendőrével Dobricza község határában. A mikor az elfogott zsiványokat be akarták kísérni Szegedre, utközben egyszer csak — mintha össze beszéltek volna — fellázdadtak a fedezet ellen és meg akartak szökni. A csendőrség tüzeln kezdett és az első lövésre mindjárt három embert terítettek le holtan. Petráj Ádám, Ferencz Pével és Oncs Gyula az elesettek. A többieket részint összefogdosták, részint elmenekültek. A szökevények közül egyet harmadnapra megtaláltak és mivel ellenszegült, szintén lelőtték. Zsivkovics Lajos százados hadbíró a helyszínére utazott, hogy megindítsa a vizsgálatot.

* **Az érettségi vizsgálat reformja.** Wlascics közoktatásügyi miniszter az érettségi vizsgálat reformja tárgyában értekezletet hív össze. A meghívókat most küldik szét. A meghívókban egyebek között a következő szempontok vannak kiemelve: A középiskolai tanulók száma évről-évre emelkedik s így az érettségi vizsgálat is mind több munkát ad a tanári karoknak. A legtöbb főigazgató július havában naponként 9 órán át a szóbeli érettségi vizsgálatokkal van elfoglalva, holott ez a hónap a következő tanév előkészítésére való tekintettel a külső adminisztrációra nézve is a legfontosabbak egyike. Ehhez járul még az is, hogy mindezek daczára a maturandusok alapos megvizsgálására még sem jut elég idő. E tapasztalatok tehát azt a kérdést tolják előtérbe, nem volna-e tanácsos a vizsgálati rendet akként módosítani és egyszerűsíteni, hogy a jeles tanulókat egyszerűen felmentenék a szóbeli érettségi vizsgálat alól. A felemlített nehézségeken kívül azonban még az a körülmény is indokolná a tervezett módosításnak a jelzett irányban való keresztülvitelét, hogy a vizsgálat alól való felmentés a tanulók ambícióját is emelni fogja. Az összehívott értekezletnek tehát a következő kérdésre

kell majd felelnie: 1. Nem volna-e lehetséges a fentemlítetttekre való tekintettel az, hogy a jeles és jó előmenetelű tanulók a szóbeli érettségi vizsgálat alól felmentessenek? 2. Mily alaki könnyítések kívánatosak azonkívül még az érettségi vizsgálatoknak egyszerűsítése szempontjából? Az értekezlet határidejét külön fogják közzétenni.

* **Párbajozó vármegye.** A párbajok történetében bizonyára ritka eset, hogy egész vármegye szálljon ki egy ember ellen. Ez az ember Korbuly József a »Nemzeti Ujság« szerkesztője, kit ma Nográd-megye egész tisztikara nevében provokáltak. Az affér úgy keletkezett, hogy a N. U. egyik mult heti számában támadást intézett Tihanyi Ferencz Nográd megye főjegyzője ellen, kinek ügyét Török Zoltán alispán és négy megyei tisztviselő magáévá tette, és Korbuly Józsefet Stréter Alfréd és Münnich Aurél országgyűlési képviselők által Nográd-megye egész tisztikara nevében provokáltak. A segédek ma este tárgyalnak, Nográd-vármegye tisztikara pedig holnap érkezik Budapestre. Ez alatt persze szünetel Nográd-megyében a közigazgatás.

* **A keresk. Csarnok díszterme.** A nagyváradi kereskedelmi Csarnok épületének díszterme már teljesen elkészült s f. hó 12-én lesz felavatva a nagykereskedők és nagyiparosok báljával. A hatalmas méretű terem fényes díszítése impozáns, remek. A mennyezet s a felső párkányzat festése elragadó; a pompás virágcsokrok; ipar, művészet, közigazdaság, tudomány stb szimbolumai dicséretére válnak festőjüknek. A karzat, a falak metszései, czirádái fehér és arany díszítésűek. A termet hatalmas csillárok ékesítik, száznál több gázfénynyel. A termet pénteken délelőtt 11 órakor vizsgálja felül a hatóság. A vizsgálatnál Papp János, ifj. Rimler Károly, Busch Dávid, dr. Hoványi Ferencz és Reismann Mór lesznek jelen.

* **A tanítók kérelme.** A községi tanítók fizetéséből a város 2%-ot levon a nyugdíjalapra. E levonást a tanítók megfélebbezték s kérték a jövőre levonások beszüntetését. A tanács azonban abból indul ki, hogy a város köteles hozzájárulni a tanítók nyugdíjához s ez okból a kérelmet elutasította.

* **Bontják a czirkusz bódét.** A czirkusz társaság már egy hét óta Morva-Ostrauban produkálja magát, de Nagyváradon még mindég díszlelteti a Nagypiacz-tér az a óriási faalkotmány, a melyben három hónapig élvezték a magasabb művészet idegizgató látványosságait. Tulajdonosa folyamodott a városhoz, hogy továbbra is fenntarthassa a bódét, hátha kerül benne valami vándor komédiás trupp. A városi tanács azonban szigorúan utasította a tulajdonost, hogy három nap alatt bontassa szét a köztisztaság ellenes épületet.

* **Nagyváradi és a német nyelv.** A nagyváradi színháztervezet elkészítésével megbízott Felner és Helmer bécsi színházépítő cég, mint már közöltük, — megkereste Nagyváradi városát, hogy átiratait németül is küldje meg részére s ő is németül levelezhessen, továbbá, hogy a szellőztető készülék elkészítési összegét 7000 frttal emelje fel. A városi tanács az ügyet véleményezés végett Busch Dávidnak adta ki. A 7000 frt felemeléshez szakdolog lévén, nem szólunk; de a német levelezésre nézve, azt hisszük, nem kompromittálja magát Nagyváradi Tessedék a cégnek magyarul is értő egyént alkalmazni.

* **Sikkasztó suhancz.** Adler Mór szatócs elküldte tegnap hetesét Gile Györgyöt 34 frt 4 krajczárral egy üzletbe, hogy ott tartozását fizesse ki. A 17 éves suhancz azonban a helyett, hogy oda ment volna, a hova küldték, megszökött a pénzzel. Gazdája most arra kérte a rendőrséget, hogy a fiu köröztesztését rendeljék el.

* **Elveszett.** A 15. huszárezred iskolásai lassankint összerakosgattak 9 frt 75 krajczárt és betették a takarékpénztárba, hogy ha szükségük lesz rá, hát hasznát vehessék. Most azonban nagy szomorúság érte őket. A takarékpénztári könyv, mely Weinberger László névre volt kiállítva, elveszett. Kérik a megtalálót, sziveskedjék a letéti könyvecskét a rendőrségnek át-

adni. — Az izr. nőegylet mulatsága alkalmával a »Fekete Sas« ruhatáránál elveszett egy égett ezüst (fekete) zsebóra. A megtaláló szíveskedjék szerkesztőségünkbe elhozni.

* **Czión egylet telke eladó.** A Czión egylet a tervezett iskolának megvásárolt 4., 11., és 12. számú házhelyeket visszabocsátotta a város tulajdonába, mert az építéstől elállott. A városi tanács a három házhelyre árverést rendelt el. Ha ez alkalommal a város megkapja a telkekért a 9352 frt vételárat, az esetben visszatérítik a Czión-egyletnek a város pénztárába már befizetett 4300 frtot és ennek kamatait.

Lapunk egyes számai a következő hirteltekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-Iéle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadotnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felől gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ²⁰ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felől gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ²⁰ éjjel, vegyes- vonat 12 ⁰⁵ d. u., sze- mélyv. 3 ⁰⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., sze- mélyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felől személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ⁴⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó h felől ve- gyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó h - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁰ este.
Ermihályfalva felől ve- gyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Ermihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ősi-Kót-Gyoma felől sze- mélyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyes- vonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ősi felől ve- gyes-vonat 10 ⁵⁵ d. e személy, vonat 8 este.

E G Y L E T.

A nagyváradi szépitési egylet február hó 16-án d. e. 11 órakor a városháza nagytermében tartja *rendes évi közgyűlését*. A közgyűlés tárgyai: 1. A választmány évi jelentése. 2. A számvizsgáló bizottság évi jelentése. 3. A folyó évi költségvetés megállapítása. 4. Az elnöki, al-elnöki, első jegyző és ügyészi, felügyelői, pénztárosi, gazda és 3-ad jegyzői állások betöltése. 5. A választmányból kilépő 11 tag helyére új tagok választása. 6. Három számvizsgáló választása. 7. Esetleges indítványok.

Irodalom és művészet.

— **Thomson Caesar hangversenye.** Az orfeumok, a cirkusz és az »antispiritusza« büvészi produkciók után végre egy kis művészetben is gyönyörködhetik a nagyváradi publikum. A világszerte ismert nevű belga hegedűművész, Thomson Caesar fog hangversenyt tartani e hó 17-én a »Fekete Sas« nagytermében. Jegyek a hangversenyt rendező ifj. Berger Sámuel könyvkereskedésében kaphatók.

T A N Ü G Y.

Ipariskoláink a kiállításon.

Az iskolaszék ülése. —

A községi iskolaszék tegnap délután rövid ülést tartott a városházán, Dr. Sipos Árpád elnöke alatt.

Jelen voltak: Beczkay Lajos, Böszörményi Géza, Gábel Jakab, dr. Grósz Menyhért, Heringh Sándor, Jánosházy János, N. Justh Sándor, Mátéh Lajos, dr. Molnár Imre, K. Nagy Sándor, Ragány János, Réz Mihály, Szahlander Károly, Szokoly Tamás.

Első sorban Szűcs Izsó ipariskolai igazgató és rajz tanár szabadságolásának ügye került tárgyalásra. A dolog az iskolaszék legutóbbi ülésével függ össze. A községi ipartanonziskola annak idején bejelentette, hogy részt vesz a milleniumi kiállításon az iskolaberendezésével, felszerelésével, a tanulók rajzaival, írásbeli dolgozataival. A bejelentést az igazgatóság elfogadta. Időközben azonban az ipariskolánál négy rajztanító állás megüresedett, mert az illető óradíjas tanítók eltávoztak az iskolától s így nincs elég szakember, aki a kiállításra a szükséges munkákat előkészítse, vezesse, feldolgozza. Az ipartanodai bizottság megkereste az iskolaszéket a kényszerhelyzetből kifolyólag, hogy a kiállításon való részvétel sikere érdekében Szűcs Izsó rajztanárt 2 hónapra a községi polgári iskolától szabadságolják s e két hónapot teljesen az ipariskolánál, a kiállítás érdekében hasznosíthassa. Az iskolaszék a mult ülésben, a polgári iskola tanulóinak rajzitanítását tartva szem előtt, Szűcs Izsót nem szabadságolta.

E határozat következtében Sipos Orbán kirtanfelügyelő átírt az iskolaszékhez. Helyesli ugyan az iskolaszék felfogását, hogy szem előtt tartja a polgári iskola tanulóinak előmenetelét, de viszont fontosnak tartja, hogy ipariskolánk méltóképen képviselve legyen a kiállításon. Felhívja az iskolaszéket, hogy lehetőleg találjon módot mind a két érdek kielégítésére.

Az iskolaszék tárgyalván az ügyet, többen felszólaltak pro és kontra. Végre abban állapodtak meg, hogy Szűcs Izsót a polgári iskolánál betöltött heti 22 órájából 12 óra alól a két hónapra szabadságolják s itt csak heti 10 órát kell tanítania. Az így üresen maradt heti 12 órát pedig Kotzmann János és Oó Dezső tanítókkal látják el helyettesítésként. Ha azonban ezek hármiként nem tölthetnék be a helyettesítést, Szűcs Izsó szabadságolása megszűnik.

Elnök jelentést tett, hogy az ujonan szervezett állandó kisegítő tanítói állásra még nem lehetett kiírni a pályázatot, mert az erre vonatkozó közgyűlési határozatot a miniszter még nem hagyta jóvá. Mivel azonban kisegítőre égető szükség volt, elnökiileg egy kisegítő tanerőt fogadott fel, azzal, hogy ha esetleg a pályázatnál mást választának meg, a felfogadott tanító semmi igényt nem támaszt a további alkalmazására. Bitzó János kunszentmiklósi tanítót e feltételek mellett már alkalmazta is.

Az iskolaszék tudomásul vette az elnök bejelentését és eljárását helyeselte.

Ezzel ez ülés véget ért.

MULATSÁG.

A nagyváradi zenekedvelők egyesületének dalárdája tegnap este Beleznay Antal karvezetése alatt igen jól sikerült estélyt rendezett a Fekete Sas nagytermében. Jobbára az egyesület tagjaiból került ki a vendégsereg, mely a dalestély után ugyancsak vidáman mulatott reggelig. A dalárda a következő darabokat adta elő: 1. Bucsu. Beleznay Antaltól. 2. Tavasz. Dürnertől. 3. Népdal-egyveleg. 4. Marseillaise. Bougettől. 5. Régi magyar bordal.

Jelenvoltak:

Asszonyok: Misuray Jánosné, Kalmár Ilésné, Anlauf Jánosné, Réz Mihályné, Batty E.-né, Vaday Józsefné, Vértesy Andorné, Recht Ignáczné, Szűcs Izsóné, Soltész Józsefné, Kosztin N.-né, Özv. Makra Zsigmondné, Buza Károlyné, Novák Jánosné, Better Józsefné (Billitz), Schönfeld Lajosné, Leitner Mártonné, stb.

Leányok: Soltész Mariska és Margit, Kosztin nővérek, Hant Gizella, Szokoly Margit, Missuray Anna, Novák Margit, Vecserek Francziska, Antalóczy Piroska stb.

Próba-bál az Orsolya-zárdában. Az Orsolya-zárda benlakó és bejáró növendékeit Sára Miklós táncmester két hónap óta táncolni ta-

nitja. Az iskolát tegnap egy kis kedélyes próba-bállal fejezték be. A bál délután fél 3 órakor kezdődött és 7 órakor ért véget. A kis táncosok jó kedvvel, nevető-arczczal járták a csárdást, lejtették a valcert Bohacsekne zongora játéka mellett, a kinek időközönként a kis leánya segített hegedűvel. Különösen szépen sikerült a tündér tánc, melyet görögütöz fény mellett táncoltak, a kör magyar, a francia polka és a matróz tánc. Sára táncmesternek igazán nagy érdeme, hogy két hónap alatt olyan szép eredményt tudott elérni. Szünet alatt a vendégek és a táncosok tiszteletére a zárda uzsonnát adott. Azután még vidámabb hangulatban folyt a mulatság, úgy hogy utoljára a vendégeket is sorba tánczra hívták a jókedvű kis bálozók, a kiknek a jókedvét nem kis mértékben növelte az, hogy a jó tiszteendő ur kérésükre elengedte a mai leczkét.

Jelenvolt vendégek:

Asszonyok: Hlatky Endréné, Böhm Jenőné, Czveck Kálmánné, dr. Korda Kálmánné, Géczyné, Belováryné (Püspök-Ladány), Hanzlián Edéné, Bagóné, Szlawkayné, Csánkyné (Szeghalom), Hoffmann Henrikné, Hegyesi Mártonné, Rottné, Szilágyiné (N.Szalonta), Csányiné, Hantkené, Sebestyenné, Bozóky Béláné, Szokoly Tamásné, Bohacsekne.

Leányok: Serényi Vilma, Böhm Paula, Örley Paula, Nagy Ida, Korda nővérek, Böszörményi Tilda, Bozóky Nóra, Petrus nővérek, Zilay nővérek, Székács nővérek, Szokoly Ilona Bohacsek nővérek.

Bihar község bálja. A bihari előljáróság e hó 7-én az olvasóköri nagytermében a már évek óta vajudó Tüzoltó-egylet alapja javára táncmulatságot rendez, amelyen előreláthatólag nagy számmal fog részt venni a Bihar-vidéki intelligencia.

Igazságszolgáltatás.

Az inyesdi rablók.

— Törvényszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, 1896 jan. 5.

A nagyváradi kir. törvényszék Nagy József elnöke alatt ma tárgyalta annak a három inyesdi oláhnak a büntetését, a kik 1895. aug. 21-én hajnalban a falu mellett levő erdőben megrabolták id. Krizsán Vaszalt.

A tárgyalásra 15 tanut idézett be a törvényszék.

Este fél hétig a panaszoson és a három vádlotton kívül csak öt tanut lehetett kihallgatni, a miért is a tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

A vádhatóságot Lázár Márton kir. alügyész képviselő, vádlottaknak külön védőjük van.

Az ügyet kissé komplikáltta teszi első és másodrendű vádlott elferditett vallomása és harmadrendű vádlott tagadása.

Eddigi vallomások alapján az ügy a következő:

A mult év szi. István napját megelőző szerdán Lupea Nyisztor 18 éves oláh suhancz elment Marozsán Vaszalihoz és azt az ajánlatot tette neki, hogy menjenek el együtt rabolni.

Lupea kedd reggel ment el Marozsántól.

Kedden este pedig, — ezt már Florucz Miran mondja, — Mardzsán Vaszali elment Krizsán Györgyhez és Florucz Mironhoz és rabolni hívta őket. Ezek elmentek a házához és ott maradtak éjfél utániig, a mikor puskával felfegyverkezve kimentek hárman az erdőbe. Marozsán egy forráshoz vezette őket és ott lesbe álltak.

Nem sok időre Marozsán Vaszali felkiáltott, hogy itt van.

Mindnyáján a mutatott irány felé néztek és Krizsán György már fel is emelte puskáját, hogy rá lő a közlekedő id. Krizsán Vaszalira.

Florucz nem akart engedni, de Marozsán biztatta, hogy csak lőjön.

Krizsán rá is lőtt az öreg Vaszalira, majd kikapta a Florucz kezéből is a puskát és azzal is meglötte.

Azután rárohantak mind a hárman, néhányat ráütöttek és a pénzt, 130 forintot elvették tőle.

A rablott összesen megosztzkodtak és egyenkint, nehogy felkűnő legyen visszamentek.

Marozsán Vaszali még akkor hajnalban beállt a borosjenői uradalomhoz csalamádét kaszálni, hogy így minden gyanút elháríthasson magáról. Id. Krizsán Vaszali nem halt meg a sebektől. Tetteseket pedig kézre kerítette a csendőrség.

Krizsán György az I. rendű, Florucz Miron II. rendű, Marozsán Vaszali III. rendű vádlott.

Krizsán beismeri tettét, csak a részleteknél nem beszél egészen a valóság szerint. Florucz tagadja, hogy csak hozzá nyult is a sértetthez. Azt sem akarja elismerni, hogy a pénzen osztozott, azt állítja, hogy csak annyit kapott, a mennyiért a puskáját megcsináltatta.

Marozsán Vaszali semmiről sem tud, mesének tartja az egész rablás történetét, hiába mondják neki szemébe, hogy ő volt a kezdője.

Vádlottak után még öt tanut hallgattak ki és a tárgyalást holnap 9 órára halasztották.

Örökség miatt. Nagy feltűnést keltett tavaly Székelytelken annak az esetnek a híre, hogy Murányi Gusztáv meg akarta ölni az öcsését, azért mert feltette tőle az örökségét. Sokáig tartotta magát a hír a faluban, tudta beszélte mindenki. Otthonon a családban történt a dolog, talán nem is akarta Murányi Lajos, hogy megbüntessék érte a bátyját. A kir. ügyész azonban nem hallgathat a megbocsátás szóra, teljesítenie kell kötelességét. Szándékos emberölés büntette miatt vádat emelt tehát Murányi Gusztáv ellen. A vádat Lázár Márton királyi ügyész azzal indokolta a tegnapi tárgyaláson, melyet Nagy József elnöke alatt tartott a kir. törvényszék, hogy Murányi Gusztáv meglötte volna az öcsését bizonyosan, ha az anyja ki nem üti kezéből a revolvért. A golyó így is közel ment el mellette. A törvényszék elfogadta a vádat és két és fél évi fegyházra ítélte Murányi Gusztávot.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai.

»Barátom, te még tapasztalatlan vagy,« válaszolá vállalt vonva Wesselhöft. »Még ha Vénus, a habokból született Vénus szállana is alá a mai tiszték közé, előbb megkérdeznék, fölhoztá-e magával a tenger kincseit s csak azután méltatnák figyelmükre.

Bodung baronesse-nek egyebe sincs, mint aranyhajának csilláma; Miss Lighthost ellenben örököse a szolid aranynak, melyet nagybátyja összehalmozott. Ugyan, melyik okos ember ingadoznék itt, kinek adja a pálmát?»

»Cynikus!« kiáltá a fiatal orvos megbotránykozással »fájdalmat okozhatnál nekem, ha nem tudnám, hogy embergyűlölő beszédeid nem szivedből jönnek.«

»Igazságod van Vilmos. Nekem lenne legkevésbé jogom így itélni, mert Bodung baronesse páratlan szépsége dacára sem volt képes engem elbájosolni.«

Mind közelebb jutott a két barát a tribunehoz, mely lassanként megürült, míg a nagy emberáradat a kocsik felé hullámozott. Egy kissé félreeső helyen néhány regényes fa árnyában, elegánsabb nézőkből álló csoport verődött össze, kik úgy látszik arra vártak, hogy megrikkuljon a sokaság, Wesselhöft arra tartott; habozva nézett e közben ifjú barátjára.

»Csak keresd föl bátran ismerőseidet, Günther«, mondá az orvos jóakarattal: »az idegen orvosnak lassanként kell utat törni magának ama körökbe. Én oldalvást elmaradok s ember-tanulmányokat teszek, míg te társalogsz. Ne zavarjon jelenlétem.«

Nagy sietséggel, amely kivált a különben nyugodt embernél nagyon feltűnt az orvosnak, sietett Wesselhöft a vidám körbe, amelynek középpontja Mr. Browning és hűga valának. Schröder dr.-nak volt elég ideje, hogy jól megnézze a fiatal hölgyet. Szépnek bizony nem volt szép, de elég megnyerő. Fekete haja, nevető barna szemei ír származásra mutattak; elég nagy szája nem volt nagyon feltűnő, mert csodaszép fogak kandikáltak ki belőle. Arcszíne, üde orra egy kissé erős, vonásai sem finomak sem szabályosak nem valának, amint-

hogy egész valója egyáltalán nem volt előkelő. Ami a hiányt nagyon is érezhetővé tette, toltette túl elegáns, feltűnő volt, ami legkevésbé sem illet természetesen igénytelen magaviseletéhez.

Nagybátyja mellett állott élénk beszélgetésbe merülve néhány tiszt nejével, midőn Wesselhöft hozzájuk közeledett. Örömteljes meglepetés tükröződék arcán, kezeit nagy sietve nyújtá felé, hogy üdvözölje. Nagybátyja ellenben bozontos szemöldei alól elég kedvetlenül méregette a jövevényt; alig méltóztatott ujjai hegyét nyujtani neki, azt is merő leereszkedésből. Néhány szót váltott vele, azután rögtön egy idős öreg úrhoz fordult; egy nyugalmazott ezredeshez, aki csak az imént csatlakozott a csoporthoz, s barátságosan évődött Mis Lihgforttal.

A csoport a fák alatt mindinkább sűrűsödött Kettenstädt báróné és hűga is odaérkeztek. Alig pillantotta meg azt Mr. Browning, rájuk rontott, s tolokodó szívellyességgel üdvözölte őket. A báróné hideg udvariassággal viszonzta a köszöntést. Látnivaló volt, hogy egyáltalán nem rokonszenvez Browninggel, habár visszautasítani nem is merte. Szinte irva volt szabálytalan, de rendkívül megnyerő arcán, hogy érzelmei energikus kifejezésére képtelen, hogy senkivel sem tud keményen bánni. Még mindig szép szelid szeméin, szája metszésén a határozatlanság és jellemgyöngeség ki nyomata ült, ami éles ellentétben állott mellette álló hűga szemebetűnő vas elhatározottságával s öntudatos hidegségével, kire törékeny alakja támaszkodott. Fősvénynek nevezte őt az imént Schröder dr. — s az öreg hölgy igen egyszerű ó divatu öltözete arra is látszék vallani, bár ez azért nem szüntethette meg az előkelőséget, amely egész lényén előmlik.

Az öreg asszony a kopottas ruhájában is igazi uri hölgy — és Mr. Browning tömör aranylánczaival és gyűrűivel, de a legközönségesebb magatartással, különösen ellentétet képeztek. Kimérten viszonzá tulajadó udvariasságát, de midőn Bessie közeledett feléje arca jóakaratu kifejezést öltött, ami valósággal megszépíté fonyadt vonásait, s oly melegséggel üdvözölte a fiatal leányt, amely mindig jólesik, mert nyilván való, hogy szívből jön. Nem így Bodung baronesse. Ott állott, oly szépen mint egy antik szobor, klasszikus metszésű arcával termete méltósággal teljes egyszerű fehér ruhájában, fején csillámló arany haján kis fekete kalappal, becsmérő tekintettel méregette mindkettőjüket; nagybácsit és hűgot egyaránt. Odavetve, de csak úgy félvállról, néhány hideg üdvözlő szót, visszahajló némaságába.

Kettenstädtné persze minden oldalról üdvözölték. Ámbár fia sikere hízeltt anyai büszkeségének ami igen is érthető volt, de annyit mégis látni lehetett, hogy öröme épen nem teljes.

Talán nem felelt meg a nyilvános föllépés igénytelen természetének, talán más okok kezeltették meg fia győzedelmét, elég a hozzá, hal-kan fölsóhajtott midőn a fiatal Szaldern tisztnek kinek férje volt a legyőzött kék-vörös lovag, irigylendőnek magasztalta: »oh hogy ily elégtelt nyert.

»Nos nagyságos asszonyom, szólalt meg Rehling ezredesné, remélem nem távozik el addig, míg a győzött meg nem ölelte?«

Ketterstedt némi zavarba jött. »Nem... igen... nem.« rebegett zavartan. Rögtön haza kell mennem. Theobald azt akarta, hogy ide se jöjjenek, a jó fiu félt, hogy az igaztosság megárt nekem. Különbben is rosszul esett neki tudni, hogy itt vagyok és ő egy pár percet sem szentelhet nekem.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Szünet után Vajay interpellálta a belügyminisztert, hogy van-e tudomása arról, hogy a nagyberényi és a loperi anyakönyvvezetők megtagadják az utasítvány kiadását, ha a jegyesek nem írják alá a jegyzőkönyvet? Szándékszik-e továbbá a belügyminiszter az igazságügyminiszterrel megbeszélni, hogy megbüntethető-e a

pap, aki a feleket összeesketi, ha két tanu igazolja, hogy a polgári kötés megtörtént, de az anyakönyvvezető az utasítvány kiadását megtagadta?!

Perczel az interpellációra azonnal felel. A felhozott esetekről nincs tudomása, de a jövőre nézve már intézkedett, hogy ilyen panaszra többé ne legyen ok.

Vajay és a ház a választ tudomásul vette.

Várady a Pulszky ügyben interpellált. Az interpellációra **Wlassics** következőképpen felelt:

Mikor Csáky Albin gróf a szépművészeti muzeum gyarapítására az elfogadott program értelmében és a miniszter tanács határozata alapján 167.560 frtot utalványozott azzal, hogy Szalay Imre, Pulszky Károly és Lotz Károly lehetőleg együttesen vásároljanak Olaszországban régi műtárgyakat s időközben, még mielőtt előbb említettek Olaszországba utazhattak volna, a közoktatásügyi tárczát Eötvös báró vette át, Lotz betegsége miatt, Szalay pedig azért nem kísérhette Pulszkyt, mert a belügyminiszternél kellett maradnia. Pulszky Károly ezért Eötvös báró miniszter jóváhagyásával Zala György és Schikedanz Albert tanácsát is igénybe véve Olaszországban nemcsak 167.560 frt erejéig, hanem a szépművészeti muzeum programjának megvalósítása érdekében, a kedvező vásárlási viszonyokat felhasználva, még további 204.876 frt erejéig válogatott ki műtárgyakat, melyekre akkor előlegeket adott.

Eötvös báró akkori miniszter Pulszky Károly jelentésére felhatalmazást kért és kapott 1895. január havában a minisztertanácstól arra, hogy a 204.876 frt erejéig Pulszky a vásárlásokat lebonyolíthassa.

Ő — Wlassics Gyula, — kévéssel utóbb átvéte a közokt. tárczát, márczius hónapban szakértőkből álló bizottságot küldött ki Andrassy Tivadar gróf elnöke alatt, melynek feladata volt, hogy a vásárlásnál követett eljárást és elszámolást tüzetesen vizsgálja meg és az eddig átvett művekről véleményt mondjon.

A bizottság több héten át behatóan teljesítette feladatát és kimerítő jelentést tett a miniszternek.

E bizottság véleménye alapján igen szigorú rendeletben hagyta meg Pulszky Károlynak, hogy jövőre a világos utasítások korlátai között teljesítse feladatát, s hogy a 204.876 frt felhasználása kizárólag a nagyrészt már átvett művek vételének lebonyolítására szolgáljon.

A jelzett vételek lebonyolítása ez uton tényleg a legnagyobb rendben foganatosítva is lön. Pulszky Károly teljesen megfelelő okmányokat szerzett s azokat szükségleti kimutatásaival megegyezőleg pontosan beszolgáltatta. Csupán 7000 frittal tartozott volna még elszámolni.

Hogy Pulszky ismételt sürgetésre ennek mostanig meg nem felelt, annak betegsége lehetett oka, — de nincsen semmi ok vagy jelenség arra, hogy az állam károsodására lehessen abból következtetést levonni.

A feleletet Várady nem vette tudomásul.

A szavazáskor nagy feltűnést keltett, hogy Csáky Albin elhagyta a termet, Pulszky Ágost pedig nem szavazott.

A feleletet 88 szavazattal 77 ellen a ház tudomásul vette.

Zalka János kitüntetése.

Budapest, február 5. (Saj. tud. táv.) Zalka János győri püspöknek 50 éves jubileuma alkalmából Ő Felsége az első osztályú vaskorona rendet díjmentesen adományozta.

Miklós Gyula felmentése.

Budapest, febr. 5. (Saj. tud. táv.) A borsodi főispánt ő felsége felmentette állásától.

A kézirat a következő:

Magyar belügyminiszterem előterjesztésére dr. Miklós Gyula Borsodvármegye főispánját ezen állásától saját kérelmére felmentem.

Kelt, Bécsben, 1896. évi jan. 31.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Perczel Dezső s. k.

Miklós Gyula pere.

Budapest, febr. 5. (Saj. tud. táv.) A miskolci kir. törvényszék Szabó József feljelentésére megindította Miklós ügye ellen a vizsgálatot zsarolás és rágalmas bűntette miatt. A per ügyében kérvény érkezett az igazságügyminiszterhez, melyben az ítélkezésre a budapesti törvényszék delegálását kéri, okul adván erre többek között azt, hogy a miskolci vizsgálóbíró sógora Szabónak.

Takátsék a kir. táblán.

Budapest, febr. 5. (Saj. tud. táv.) A budapesti kir. ítélőtábla ma foglalkozott a Takáts-féle bűnügygel. Ítéletében Takáts Zoltánt felmentette, Takáts Zoltán büntetését leszállította egy évre, a Berecz büntetését pedig helybenhagyta.

Az osztálysorsjáték huzása.

Budapest, febr. 5. (Saj. tud. táv.) Ma kezdtek meg a II. osztálysorsjáték huzását. Az érdeklődés az elsőhöz képest csökkent. A mai huzásnál a legnagyobb nyeresemény nyolczvanezer korona volt, melyet a 69743 szám nyert meg.

Közgazdaság.

Megfagyott vetések. Vaskóhról írja levelezőnk: Az őszi vetések a sok őszi esőzések következtében, amelyre hirtelen állandó fagy következett, igen sokat szenvedtek, amennyiben az úgy is agyagos földön az esőle megállapodván, a fagy következtében a vetés gyökere felhúzódott és így az őszi vetések gyöngye termést ígérnek. A gyümölcsfák a huzamosan tartó nagy hideg miatt szintén sokat szenvedtek. A munkásnép nagy része ölfavágással foglalkozik.

Nagyváradai hetivásár.

— Február 4. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1896. február 4-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.50—6.20— Kétszeres buza 5.60—5.40. Rozs 5.50—5.30. Árpa 5.00—4.90. Zab 5.50—5.30. Tengeri 4.50—4.30. Borsó 14.— Lenese 16.— Bab 8.90. Köleskása 12.— Burgonya 3.— Lángliszt 12.— Zsemlyeliszt 11.— Fehérkenyer liszt 10.— Barnakenyer liszt 9.— széna fuvarral 2.80. Szalma fuvarral 1.70. Szalonna 54.— 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3.10, tölgy 2.90, cser 3.35. 100 k'ó marhas 52.— Öntött gyerya 54.— Lámpaolaj 50.— Egy liter bor 60, új 40. Pálinka 36, szilvapálinka 80, szesz 83. Egy métermázsa kő-só 10.70, nyers fagygyu 26.—, olvasztott fagygyu 40.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter 6-bor 45.— új-bor 35.—, méz 75.—, kemény faszén 1.40 puha faszén —, kendermag 08, kő'es 5.— repeze 0.—, dió 18.00, mogyoró 14.—, aszuszalva 24.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 16, szalonna 56, sertéshus 52, juh-hus 36, papes hagyma 14, fog-hagyma 40, bors 1.60, paprika 1.20 barna kenyér 0.9 Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag —. frtig, 1 mm. Lóhere — 1 mm. Burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1896. évi február hó 28-ról: Tiszta buza körülbelül 300 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 400 hltr, árpa 100 hltr, zab 50 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 200 hltr. Lábás jószágok: Hízott sertés mintegy 130 drb, félhízott 240 sovány 700, szüldő 850, malacz 790, hízott marha —6, jármás ökör 270, fejős tehén 240, borja 180, bivaly 0 juh és bárány — 16 360.

Marha ártáblázat 1896. február 4-ről egy pár első rendű jármás ökör 290—320, egy pár másodrendű jármás ökör 190—250, egy pár

harmadrendű jármás ökör 95.175, 1 pár fejős tehén 80—140, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. — 88. 1 drb vágó tehén 150 kgr. —, 70' 1 drb. veres borju 65.00, 1 drb. fél éves borju 18.28, 1 drb. egy éves borju 28' 38, két éves borju 30' 56, 1 drb. hízott sertés 46, 60' 1 pár fél éves sertés 14' 17, 1 pár egy éves sertés 22' 30, 1 pár két éves sertés 36'—42, egydrb. jó igásló — 50, 1 pár ökörbőr 20—25, egy pár tehénbőr 12—15, borjubőr 3—4, 1 pár ló bőr 10.—11, 1 pár juh bőr —

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, február 5.

Buza tavaszra, bácskai	7.22
» tavaszra, északi	7.23
» szeptember-októberre bácskai	7.04
» szept.-okt.-re északi	7.05
Rozs tavaszra, bácskai	6.53
Rozs tavaszra, északi	6.55
Tengeri június-júliusra, bácskai	4.37
» jun.-jul.-ra, északi	4.39
Repce augusztus-szeptemberre, bácskai	10.—
» aug.-szept.-re, északi	10.65

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. február 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.04
Magyar koronajárdék	39.—
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	125.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön	153.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	142.—
Osztrák járdék papírban	100.75
Osztrák járdék ezüstben	101.—
Osztrák járdék aranyban	122.25
Osztrák korona járdék	100.75
1860. osztrák államsorsjegyek	—
Osztrák magyar bankrészvény	1020.—
Magyar hitelbank részvény	430.—
Osztrák hitelintézeti részvény	380.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	371.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	950.—
Német birodalmi márka	59.36
London vista	121.25
Páris vista	48.05
20 márkás arany	11.84

Szerkesztői üzenet.

H. G. Csak olyan mulatságról hozunk referátát, a melyre nemesak a szerkesztőt, hanem a szerkesztőséget is meghívják.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Meghívó.

A Biharmegyei Takarékpénztár Nagyváradon

XXIV. évi

rendes közgyűlését

1896. évi február hó 8-ik napján d. u.
3 órakor

az intézet saját üzlethelyiségében Kossuth Lajos utca 19—20. sz. a. tartja meg, amelyre a t. cz. részvényesek ezennel meghívotnak. *)

Tárgysorozat:

1) Az igazgatóság évi jelentésének tárgyalása. a legközelebb lefolyt évi számadások és mérleg felett, a felügyelő bizottság jelentése alapján határozat hozatala, az osztalék megállapítása és felmentvény megadása iránti intézkedés.

2) Az alapszabályok 61. és 77. §-ainak módosítása.

3) A felügyelő bizottságnak (5 rendes és 1 póttagnak) egy évre való megválasztása és a választmánynak az alapszabályok 72. §-a értelmében leendő kiegészítése.

Miről a t. cz. részvényesek azzal értesítetnek, hogy az évi mérleg a felügyelő bizottságnak arra vonatkozó jelentése kapcsán, a takarékpénztár üzlethelyiségében a részvényesek által manaptól kezdve megtekinthető, és kívánatra nekik nyomtatott példányban kiadatik.

Nagyvárad, 1896. január hó 28-án.

A Biharmegyei Takarékpénztár

igazgatósága.

*) Az alapszabályok 46. §-a alapján »Minden részvényes ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeit a *társaság pénztáránál*, vagy *Budapesten. A Pesti magyar kereskedelmi banknál* V. Dorottya utca 1. sz. a. letenni, hol az öt illető szavazat számát előtűntető és belépti jegyül is szolgáló tőrtvénynyel látatják el. Ugyan ez áll a meghatalmazottakra nézve.»

27 3—3.

